

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Panica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 20. rožnika 1863.

List 18.

Tretji svet.

„Pojdimo semkaj v to sobo in pomenkvajmo se še nekoliko, preden se ločimo, saj bomo slišali zvonjenje, znamenje odhoda, da gremo in se knezu k slovesu priklonemo.“ Tako je govoril nek mlad duhoven goriške nadškofije dvema prijateloma, ki sta bila tudi duhovna, pa duhovna pomočnika škofije ljubljanske, in sicer govoril je to pred 20 leti gori visoko v hribih, v farovžu neke fare v dekanii cirkljanski; bila je ravno birma. Ene misli vsi trije bili so v tem hipu brez daljnega prigovarjanja v tihotni stanici, ter so pomenkvajali se, kakor se pomenkvajajo dobri resnični prijatli. Pa kratek le je bil ta pogovor, in mogli skončati so ga, prej ko so se nadjali. Zvonovi sicer niso motili, ker oprakov več je mudilo, da ni pri ti pričri zvonilo; namesti tega pa stopi v pravi naglici nekdo skoz vrata ter pravi, ali veliko več zakliče, rekoč: „Hitite gospodje, milostivi knez vas isejo!“ To slišati, seže hitro ko blisk vsak po svojem klobuku, in vsi trije planejo iz sobe skoz vežo pred farovž na plan. K-maj pa so tukaj, ugledajo že ranjkega kneza in velikega škofa goriškega, preblagega spomina, prečastitega gospoda Frančiška Ksaverja Lušina, ravno ko je šel proti farovžu nazaj, in nekoliko za njim spremljajoča duhovšina. „Že sem bil, reče zdaj visoki gospod, obrniviši se h kaplanoma škofije ljubljanske, od tod na poti v bližnjo duhovnijo, pa spomnil sem se, da se še nisem z vama, gospoda, poslovil, zato sem se vernil, da to storim, ter se vama zahvalim, da sta semkaj v to gorje storila zavoljo mene dolgo in tudi težavno pot; hodita torej srečno, in ako pride vaju kdo kterikrat v Gorico, naj ne pozabi, me obiskati; z Bogom, gospoda!“ Vsa ginjena tolike ponižnosti, prijaznosti in ljubezni, poprosita milostivega kneza, da bi ga smela spremiti še nekoliko časa po hribu; pa dovoljeno jima to ni bilo. „Ljuba moja,“ odgovori blagi knez, „glejta le, kako se tamni tamkaj v zahodu, črni oblaki proté z hudo uro, in zares žal bi mi bilo prav zelo, ko bi zavoljo mene na vse zadnje še mokra bila; podvizajta si torej, da odideta nevihti.“ Globoko prikloniviši se zdaj gospoda s kratkimi, pa spodobnimi besedami poslovita, ter gresta proti jugu, med tem ko se veliki škof in knez s svojim spremstvom podá na pot proti severovshodu.

Šla sta duhovna škofije ljubljanske zdaj čez hribe in doline proti domu; dvakrat deset preteklo je že let od tiste dobe, marsikteri zmed njih, ki so bili pričujoči pri birmi tam gori, med njimi svetli knez sam, že so zdavnaj v večnosti, in spremembe, ki so se godile od tistega časa, pa do zdaj med nami in po svetu v srečo in nesrečo človeštva, kdo jih bo vse našteval in v spominu ohranil? Ali vender spomin na to dogodbo ostal bo gospodoma nepozabljiv ven in ven.

Ta dan, preden se je bila birma pričela, poklonila sta se ta dva gospoda o svojem prihodu ko duhovna škofije

ljubljanske velikemu škofu in knezu, ter se z njim pogovarjala ko sina s svojim očetom. In pri ti priložnosti je bilo, ko je visoki gospod obstal in rekel, da čuti že nekaj časa breme svojih lét, in da se mu marsikaj zdaj težavno zdi, kar mu je bilo poprej lahkota in igrača. Čutil je v sercu smertno zelo, blagi mož, zelo morivno, katero ga sicer še ni tako hitro potem, pa vender vse prehitro njim odvzelo, ki so poznali blago serce njegovo ter ga ceniti vedili. — Naj počiva v miru!

To smertno zelo pa nosi človek vsaki v sebi in sabo, ga čuti čedalje bolj in bolj, ter gleda in skuša, ko pride v leta, silni razloček med mladostjo in starostjo. Mladenc, ves uren, gibčen in poskočin, bo v starosti okoren, lešen, počasen, — marsikaj, kar ga je prej lahko stalo, ga zdaj teži in mori, udje njegovi so neukretni, so nekako oterpnili, čuti so bolj alj manj oslabele, in kri ne vré več tako vroča in hitra po žilah, ko kdaj. Tudi dušne moči jamejo pesati, človek ni več, kar je bil, in če je tudi volja terdna, nepremakljiva bolj ko poprej, in zaumki bolj zdravi in pravi; vender veselje ni več poprenje, umišljija ni več tako živa, gnava odjenjuje, spomin človeka zapuša, vnema mladosti se pogreša in vse mu naznanja in kaže sprememljivost, minljivost in časnost.

Človek v takem stanu je sicer še za marsikaj sposoben, vender pa za nekatere reči manj ko v mladosti, za druge manj ko v čeverstih, moških letih, in spet za druge skor da nepripraven, ali kar naravnost nezmožin. In ko se družijo s starostjo še raznovrstne dela in opravila, potem je le resnico govoril znan nemšk pesnik, ko je rekel: „Leta in opravila, ktere ne pusté, z modricami (pesništvo) veliko več pečati se, odvracujejo me nekako vedno bolj od njih.“

Léta svoje sabo prinesó. — V mladosti, ker mladostni čas je čas za to, uri naj se človek, kolikor mu je moč, da se izobrazí po okolnostih svojih na vse strani, ter se zmožnega stori, koristiti sebi, bližnjemu, narodu, in po stanu, kolikor toliko že, vsej deržavi, vse pa Bogu na čast, sebi in bližnjemu pa v resnični časni in večni blagor. Na podlagi svoje izobraženosti dela naj mož v čeverstosti svoji, trudi naj starček se po zmožnosti svojih ostalih moči, zveršuje da se tako posamno in skupno namemba, človeku postavljena. Je pa treba, da se skazuje vsak posebej na svojem mestu moža; naj se ne prezira, da se od slednjega le toliko more zahtevati. Kolikor ga delajo moči njegove, dušne in telesne, in spet njegove posebne razmere sposobnega za to ali uno reč; naj se ne prezira, da se človekovi trudi in njegove prizadeve zaničevati nikakor ne smejo, ako zarad lét, opravil in drugih okolišin ne dospé z njimi še tiste stopnje popolnosti, na kateri stoji zdanjega napredka mladostne moči; in da je spoštovati volja delavna, ako je dobra, spoštena, pravemu izobraževanju prijazna, in toraj taistega ne podkopuje.

Omenjeni blagi knez čutil je težo let, hoja po hribih ga je že bolj težko stala, in opravila svojega visokega poklica, ki so mu se v prejšnjih letih lahke zdele, opravljaj je zdaj že z večji težavo. Pa prehodil je verli gospod pri vsem tem in pri svojih drugih mnogih opravilih, kaj pa da bolj počasi, marsiktero ostro gorsko pot peš, ter ostal neustrudljiv delavec do zadnjega v vinogradu Gospodovem; to pa zato, ker poznal je svoje dolžnosti, ker je bil terdne, stanovitne volje in ves vnet v sveti ljubezni za pravi blagor sebi izročeni vernih. Tirjati od njega urnost in gibčnost nekdanjo, ali pečanje z rečmi, ktere bi ga bile zdaj v starosti motile in zadrževale v spolnovanju dolžnost njegovega stanu, ali pri kterih bi bilo treba kar mladostnih moči, kdo bi si bil upal?

Kakor blagi ta nadškof, so tudi tu med nami možje z enako ljubeznijo, le z razločkom tem, da je delal knez in se trudil na polju cerkvenem, v tem ko se ti trudijo in ukvarjajo tudi na polju narodnem. Eni izmed teh so že bolj v letih in iz časov, v kterih je narod še dremal, v kterih ni bilo priložnosti, kakor današnje dni, izuriti se na podlagi narodni potrebam časa primerno in vkladno. Ti možje so pravi rodoljubi, ven in ven skerbni in vneti narodu za resnično srečo; oni ljubijo jezik gladki in sladki materni, ga znajo tudi slovniško govoriti in pisati ter pospešujejo z njim v besedi in spisih blagor narodov. Pa, kar se pri njih večkrat pogreša, to je znanje staroslovensine in drugih slovanskih narečij, toraj temelj, na kterega naslonjen se še le človek prav do dobrega, tirjavam zdanjega časa primerno, slovensine izučiti. Neugodni časi njih mladosti, leta in z njimi združene oviravne razmere in opravila so tega krivi, ker ne sme se prezreti, da je starosti pogosto težavno, ali tudi kar na ravnost nemogoče, kar je mladosti lahko, ali vsaj ne posebna teža. Ti rodoljubi, vneti za narod slovanski, se trudijo in pisarijo, ter mu po zmožnosti koristiti žele, in mu tudi zares koristijo, kajti zdravo in dobro je jedro njih del, pa tudi lupina, zunanjsina, beseda gladka in lepa, dasiravno bolj ali manj različna od nje, ki je sad znanja s staroslovensino in z narečji slovanskimi. Dela te služile bodo potomstvu, pregledovati in spoznavati razvijanje in likanje jezika in razne stopinje te olike, tega razvoja, ter so ob enem tudi tvarina za slovstveno zgodovino slovensko, in ne ravnal bi ljudomilo in pravično, pa tudi ne modro, kdor bi jih, kakor se je simtertje že čulo, po vrednosti ne cenil, in bi od njih z nekim nespoštovanjem govoril; in to toliko manj, ker pisatelji te verste meriti se ne smejo po njih, ki so v novi veselejši dobi prebude narodove in v čersti svoji mladosti izobrazili se narodno; kakor tudi, ker je, kar se tiče jezika, zmeraj še marsikaj dvomljivega in nedoločenega, in nismo še od te strani nikakor na verhunci popolnosti. Naš svet tedaj:

Soznani se mladost, ker to je prav za prav tvoja dolžnost, soznani se s staroslovensino, pa tudi še s kakim drugim slovanskim narečjem, ako hočeš, da se izučiš temeljito jezika maternega, da ti bo tekla čisto in sladko slovensina mila, in da bo v slovstvenih zadevah tehtna in veljavna beseda tvoja; pa, na višej stopnji jezikoslovja, ne zametvaj nikakor pisateljev domačih, kterim so bili časi neugodni, in jim zdaj ne pripusté ne leta ne opravila, da bi se naslonjeni na staroslovensino temeljito izurili, so pa blagega serca, raznih vednost in zaresni rodoljubi; temveč, kakor je spoznal s svojim ljubim in ponižnim vedenjem nadškof Lusin, dasiravno je bil visoko nad njima, vendar tako lepo in ocitno veljavo zgoraj omenjenih dveh duhovnov, tako spoznavaj tudi ti veljavo in vrednost ravno omenjenih pisateljev domačih, in ne zabi, da je jedro imenitniše od lupine, in da je lupina hvale vredna in mična, ako je le lična in lepa, če prav ni nar. lepši.

V—1.

Pravila,

po kterih se je ravnati pri umirajočih in pri merličih.

Spisuje Andrej Makarovič.

1. Vprašanje: Kaj mora biti pri umirajočih pri rokah?

Odgovor: 1) Božja martra.

2) Blagoslovljena sveča.

3) Blagoslovljena voda.

2. Vprašanje: K čemu Božja martra?

Odgovor: 1) De duši bolnikovi na križu umirajočega Odrašenika pred oči stavis, in tako v njej pobožnost in upanje na večno zveličanje zavolj terpljenja in smerti Jezusa Kristusa obudiš. Ta opominja bolnika, da rad umerje iz ljubezni do Njega, ki je za nas na križu umerl.

2) Božja martra je znamenje naše vere, znamenje zmage čez satana, čez greh in čez smert.

Umirajoči Božjo martró objemaje se spozna Kristusovega vojaka. Spozná se vojaka, ki je pri sv. kerstu križ na persi in ramena prejel, de bi svoje žive dni pod zastavo križa zoper satana in zoper greh bojeval se. Zdj pa se nadja s križem smert zmagati in od svojega Gospoda in Kralja zmagovavno krono večnega življenja prejeti. (cfr. 2. Timot 4. 6...)

3. Vprašanje: K čemu naj služi goreča sveča?

Odgovor: Umirajoči jo prime v roko, de spozná:

1) Svojo vero: vero, s ktero ga je Kristus pri sv. kerstu razsvetlil, da bi jo do smerti ohranil in peklenskemu vladarju se odpovedal. Kerstne sveče ni vgasnil.

2) Spozna svojo ljubezen: kakor požge plamen vosk in stenj, tako mora katoliški kristjan vse svoje dušne in telesne moči Gospodu darovati. Daleč od temote hudobnih opravil mora za svitlobo čednosti hoditi. S svojo lučjo dobrih izgledov mora ljudem v čast Božjo svetiti. Kakor previdna devica mora svetilnico z oljem ljubezni naliti in ženinu naproti priti. Tudi k temu ga je kerstna sveča zavezala in mertvaška sveča naznanuje izpolnovanje tih dolžnost.

3) Spozná svoje upanje: ker je umirajoči v veri in ljubezni živel, mu ni treba obupati, če se mu zdaj luč zemeljskega življenja ugasuje. Njegova neumerjoča duša ne bo pahujena v večno tamo, ampak upa iti za Ženinom v nebeško dvorano k ženitbi, kjer jo bo večna luč Božja razsvitlovala. — Njegov smertni dan je rojstni dan večnega življenja.

(Tudi obhajilna sveča ima enako pomembo.)

4. Vpr.: Kaj se godi z blagoslovljeno vodo?

Odg.: Z njo je treba bolnika kropiti, de ga cerkveni blagoslov okrepeča, de ga milost Božja, kakor rosa obrasi, de hudobne skušnjave od njega odpodiš, de si morde še ktere majhne grehe in časne kazni po solzah potertega serca opere.

5. Vpr.: Kaj naj delajo okoli stoječi?

Odg.: 1) Naj ne jokajo in ne stokajo toliko, ker to bolnika močno žali in mu nič ne pomaga.

2) Ni treba veliko in brez potrebe govoriti in čenčati, ali pa eden družemu na usesa šeptati; to moti bolnika, ga dela nepokojnega in ga terpinči, ker bolj na tanko skrivne besede posluša.

3) Timveč je treba za bolnika vneto moliti; moliti, to je edina dobrota, ktero mu zamoreš skazati. Molitev mu je tako koristna, de ga zamore rešiti velikega terpljenja na unem svetu.

6. Vpr.: Ktere so znamenja bližnje smerti?

Odg.: Med drugimi te-le:

1) Počasna in neredna tiplica.

2) Če se oči globoko vderejo in stermé in se solzé, če tudi bolnik ne vé in tega noče.

3) Če senci vpadate.

4) Če nos spicast postane in bolnik pogostoma po nosnicah sega.

- 5) Če mu gre iz nosa in ust merzla sapa.
 6) Če se mu zaporedoma kolca.
 7) Če z zobmi škriplje.
 8) Če oči in usta nenavadno prevrača.
 9) Če se na čeljusti in zličici hitroma merzel pot prikaže.
 10) Če bolnik z rokami po odeji in steni igra in lase zbira.

11. Če hoče vedno hoditi in prekladati se.

7. Vpr.: Ktero je znamenje, da je bolnik že umrl?

Odg.: 1) Če se pred usta postavljeno zerkalo ne skali.

2) Če se maha pred ustmi in se ne zgane.

8. Vpr.: Kaj je treba po smerti storiti?

Odg.: 1) Moliti je treba za merliča nekatere očenaše ali pa predpisano cerkveno molitev, da bi mu milostljivo sodbo izprosili.

2) Naj se merliču zatisnejo usta in oči.

3) Naj se odprejo okna *).

4) Naj se ukaže zvoniti večno uro.

5) Naj se merliču bela srajca obleče in na persi križ dene, ali mu pa roke križem položi.

6) Potem ga je treba djati v leseno trugo, zraven te pa gorečo svečo in blagoslovljeno vodo in vse skupej na spodoben kraj.

9. Vpr.: Zakaj zaprejo merliču oči?

Odg.: 1) Da se strahu in groze ognjejo, ker je merlič z odpertimi očmi strašiu.

2. Da naznanijo, da je smert zgolj spanje. Že sv. Avgustin pravi, da je svoji materi oči zatisnil. (Confess. lib. 9. cap. 12.)

10. Vpr.: Zakaj je treba okna odpreti?

Odg.: Da škodljive soparice odidejo.

11. Zakaj zvonijo večno uro?

Odg.: 1) Kakor je sv. Cerkev kot dobra mati svoje sprejme pri kerstu z veselim zvonjenjem (?) sprejela, tako ga dete pri sv. njegovem poslovljenju z resnobnim zvonjenjem.

2) Kakor je ona kristjane pri sv. kerstu z zvonjenjem k veselju opominjala, tako opominja zdaj z mertvaškim zvonam k pomilovanju in sprošnji za milostljivo sodbo.

Kako lepa prilika tega: „veselite se z veselimi, jokajte se z jokajočimi.“ (Dal. nasled.)

12 33. seje deželnega zbora ljubljanskega.

Po govoru mil. škofa za volivne pravice gg. duhovnih pomočnikov je gosp. Dežman govoril za vterjenje svojega predloga. Rekel je:

Gosp. knez in škof ljubljanski je v obširnem, razne stábla človeškega znanja tikajočem govoru iskal vterditi pravico duhovnih pomočnikov, se volitev vdeleževati. V tem vterdovanju žalno pogrešam naj tehtnišega nabadka, ki se mi zdi v tej reči vodiven, namreč pojasnjenja dosedanje cerkvene postavodaje. V govoru prečast. gosp. kneza škofa je bil omenjen ločivni (anatomični) nožek in rudno (geognostično) kladvo, ki se oboje obrača v tvarinsko, pa tudi v podobno rabo. Dovolite mi torej, da kar prosto in sploh ostanem pri reči, za ktero je vprašanje, in uno dvojno orodje v podobi ter v oziru na dosadanje v Avstrii veljavno postavodaje na to vprašanje obrnem. Napred moram od sebe odverniti očitjanje, ki menim da je saj lahuo omenjeno v govoru prečast. gosp. kneza škofa, to namreč, kakor bi bila kaka zamerza do duhovskega značaja naznanjena s predlogom, da naj se duhovni pomočniki za neopravičene pri vdeleževanju srenjskih volitev izrečejo. Zoper ta ugovor se mi ni treba dalje opravičevati, ker očitno spoznam, da do duhovna — do vrednega duhovna nar večji spoštovanje

imam. Prečast. gosp. knez in škof je opomnil, da avstrijska vladna hiša je duhovnom vselej spodobno spoštovanje skazovala, da jim je vselej njih pravice v polni meri vživati dajala.

G. govornik v nadaljnem govoru želi, da bi bil v. č. g. predgovornik ta izrek iz avstr. postavodaje bolj pojasnil, in pravi, da ozir na obstojne postave in na cerkveno veljavo ga je nagnil, da je imenovani predlog storil, da bi se ne reklo, da se v našem zboru sklepi delajo, katerih pomen se ne zapopade, ki so v nasprotju z obstoječimi postavami. Opiraje se na srenjsko postavo l. 1849 in na določbo 27. sveč. 1850 nadalje terdi, da je vlada skerbela zlasti za pravice fajmoštroske, ko je z unimi postavami kaplane od volitev izločila. V oziru na le-te postave vterjuje svoj predlog z nekaterimi primerami in meni n. pr.: Če imajo sosesestniki kacega davku podverženega dobra, ki ima več lastnikov, le en sam glas; če so korporacije, bratevsine, družbe le ena sama oseba; zakaj bi namreč duhovni imeli vsak svoj glas. Pa so tudi po deželi, pravi nadalje, dostikrat fare, v katerih ni nobenega vradnika, nobenega vojaškega častnika v pokoji, nobenega graduiranega dohtarja; temu nasproti pa je fajmošter, 2 kaplana, 1 zgodnjik, tedaj 4 duhovne osebe, ko vender sem ter tje vsih v prvem volitevnem oddelku ni čez 10 oseb: po postavi pa mora v 1. oddelku saj polovica več volivcev nem izvoljencev biti. — Volitevni zadržek pri kaplanih je g. govorniku tudi ta, ker niso za stanovitno postavljeni v svoji službi in ne samosvojni, ampak fajmoštru podverženi. Vzrok da je država le fajmoštrom to „častno pravico“ dopuščevala, pravi govornik, so mnogostranske zadeve fajmoštrove do srenje, mnogotere opravila, ki mu jih država naklada, popisovanje, vodba kerstnih zapisnikov itd. Dvomim, gospoda, govori še več, če bi bilo fajmoštrom po deželi vseč, ako kaplanom ravno tisto pravico dovolite, ktera je dobroza-luzena in v postavodajstvu dobro vterjena dozdej le fajmoštrom dopušena pravica. Na Kranjskem je stara navada, da k srenjskim volitvam duhovni pomočniki niso bili dopušani, in govornik ne vé, čemu bi se v tej reči kaj novega vpeljevalo, kar se po njegovi misli celo s cerkvenimi postavami ne strinja. Zavaruje se tudi zoper očitjanje, da bi po njegovem predlogu terpela duhovska veljava, ker bi učniki imeli volitevno pravico, kaplanje pa ne, ker postava imeuje le „Oberlehrer“ itd. Naj tehtniši vzrok pa, da je svetoval, to reč še enkrat prevdariti, je ta, ker je srenjski volitevni red s postavo l. 1849 že določen, in bi se mogle s prejetjem odborovega predloga v ta red nove določila sprejeti. On meni, da vlada s svojim predlogom ni imela namena, novo postavo dati ali pa določila dopustiti, ktere bi nazadnje se deželni volitevni red zamogle omajati, in svetva, da naj se sprejme državni predlog, da v dušnem pastirstvu stalni duhovni imajo volitevno pravico.

Za g. Dežmanom je govoril v. č. g. dekan Toman za kaplanske pravice in je med drugim rekel:

Gospod predgovornik je med drugim rekel, da v marsikaterih krajih bi se pri volitvah utegnulo nameriti, da bi morebiti 3 ali 4 duhovni cerkvene koristi namestovali, ko pa v ravno tistem kraji ni nobenega družega stanu, razun veči del kmetje ali med njimi kak veliki zemljišni posestnik. To je mogoče, utegne se pa tudi nameriti, da v marsikaterim kraji bi bil vradniški stan prav obitno zastopovan, da bi ne volile le 3 ali 4 osebe, ampak več vradnikov; in to se vé — bi po mislih gosp. predgovornika nič ne delo; njemu je vse prav in dobro, da imajo gg. fajmoštri pravico in tudi dolžnost nadzorstva nad svojimi kaplani; ravno tako resnično pa je tudi, da gg. vikši vradniki imajo pravico, pa tudi dolžnost na nižji paziti. Iz tega se pač ne izhaja, da bi nižji vradnik ne smel imeti volitevne pravice, ker je pod nadzorstvom višega vradnika; ravno tako, menim, se ravnosledno ne izhaja, da bi kaplan zato ne smel voljen biti, ker je pod nadzorstvom fajmoštrovem. Da je fajmo-

*) Po zimi naj bodo okna zaperte, dokler ne pride mertvoogleda. V mertvaški sobi naj ostane srednja gorkota.

šter prav za prav dušni pastir v srenji, to je resnica. Ima pa pomočnike, ker ne more sam vsega opravljati itd. Postavimo ta posebni primérlej. Jest sim tukaj (se vé da, smém reči, in svet dobro vé, da nisim tega iskal, — ali tukaj sim hočeš — nočeš); v tem času pa se duhovnijske opravila, ako Bog hoče, dosti dobro opravljajo, in kdo jih namesti mene verdeva? Gg. kaplana. V tem času je treba pisati spričevanja obnašanske ali zadržanske, vbožniške. Pač je na tem ležeče, da ne le fajmošter, ampak tudi kaplan pozná prebivavce, katerim mu je pisati spričevanja o njih posestvu ali življenji. — Pa tudi to zamorem pristaviti, da fajmoštri kratko in malo niso zavidljivi kaplanskim pravicam. Vender rajši vidim, da kaplani z menoj k volitvam gredo, kakor pa da bi mogli doma ostati... Pa tudi ni res, gospodje, da bi bili kaplane povsod od volitev izločili, v marsikterih krajih so bili k njim sprejeti. — Kar pa postavo tiče, menim, gospodje, da je njena osnova od slavne vlade poslana k nam v posvetovanje. Ako se tedaj zavolj nje nočemo posvetovati, ker nas — češ da — že veže, ne zapopadam, čimur jo slavni zbor v posvetvanji imá; potem bi se v nobenem paragrafu nič ne smelo prenarediti; — zakaj tedaj bi se v tem paragrafu ne smelo čisto nič predelati? (Klici: dobro!) G. poslanec Dežman si je res prizadeval kaplane prav v nič podelati (klici: oho!), kaplane v političkem življenji za brezpravne bitja zapečatiti... Ze večkrat sim slišal v tej zbornici od nekake zime, in pa od spomladi, zlasti se je priterkavalo na spomlad, lepo dobo zlate svobode! Spomladi cvetejo cvetlice, razširjajo svoje vonjave, in kdor si bodi jih smé gledati, za slehernega cvetó, vsakdo se jih zamore veseliti. Cvetka spomladanska, cvetka vstavnega življenja je cvetlica svobode za vse, po predlogu g. predgovornika pa bi se le samo duhoven ne smel lepote in cvetja omenjene cvetlice vdeleževati. Prav zares ne umem, zakaj bi se mogel ravno mladi duhoven odvreci, zakaj bi se ne smel mlademu nižjemu vradniku enak staviti? Prosim torej, naj se sprejme pledlog častitljivega odbora.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Ni kmali nadležniših, pa dostikrat tudi škodljivših ljudi kot so tisti, ki povsod radi le hudo vidijo, prazne muhe lové, iz njih osé, sešene in gade izležejo, ter jih pred obličje vlade in njenih narodov spušajo, in tako vlado narodu, narod pa vladi pristudujejo. Tako je nekemu gosp. Pressinemu dopisniku to demonstracija, da ste se na suknji gosp. „Noviškega“ vrednika vidili kakí dve linii Vladimirjevega reda, ko so vendar drugim cele svetinje na persih očitno visele; pa da je šel za „kmečko“ procesijo v Ternovem, kakor pravi, mestni župan s 5 narodnimi mestnimi odborniki; da so tudi pri altarji ob mestni hiši se kazale „narodne barve.“ „Novice“ to natolcevanje imenujejo „turško fantazijo“, in gospodu dopisovavcu krepko in popolnoma resnično njegovo zmoto tako-le pojasnujejo: „Magistrat je patron ternovske cerkve in rajski župan Hradecki je 27 let hodil vsako leto za to procesijo, pa nikoli nismo brali, da je s tem „demonstroval.“ Tudi sedanji g. župan posnema to staro navado, ker je vsko leto k tej procesiji povabljen. Pri njem pa je zdaj to „demonstracija“, čeravno dopisnik že sam more vediti, da g. župan pač ni naroden „demonstrant.“ Ravno tistih pet mestnih gosp. odbornikov pa, ki so se pridružili tudi tej procesiji, ker je večina njih volivcov v teh dveh predmestjih, pa je slo (ker drugi odborniki ne pridejo) po dokončani ternovski procesiji tudi za procesijo mestno: — pa tukaj pričujočnost njih ni bila „demonstacija!“ Pri magistratu je 4. altar; tukaj je zapazil pisavec narodne barve. Mestni služnik Tertman napravlja ta altar že veliko let in ga zmiraj enako okinčuje; tudi letos je bil tako napravljen. Če bo to rogoviljenje časnikarsko še dalje

terpelo, bomo nazadnje še tako deleč prišli, da ne bomo smeli za procesijami hoditi, in Bogú na čast ne altarjev kinčati, kakor bi hotli, da bi ne bili pikani po tukajšnjih korespondentih. Nikakor ne more biti po takih pisarijah ustrezno vladi, ktere naloga je, varovati pravice vseh avstrijskih prebivavcev.“

Iz Ljubljane. Tretjo nedeljo po Binkoštih, t. j. 14. t. m., ob enajstih je tukajšnja posebne hvale vredna tergovska bolniška družba (Handlungs-Krankenverein) v križanski cerkvi slovesno po cerkveno obhajala svojo petindvajsetletnico. Naš, za prid človeštva in povzdigo čednosti in blagra pri vsih stanovih neprenehoma in neutrudljivo delavni desetosolski profesor, v. č. gosp. dr. Leon Voncina, jim je maseval in prelepo opravilo s primérnim govorom povzdignil. Govoril je temu delavnemu stanu, kako naj se vse misli vedno na višji namene obračajo, de naj se vse dela vselej z Bogom začenjajo in z Bogom doveršujejo; potem bo ta prelepa in časti vredna družba tudi pred Bogom veljavo imela, ktero pred ljudmi ima. Le-tó cerkveno slovesnost je še posebno poviksalo petje družbinih pevcev, ki so kaj izverstno latinske in slovenske pesmi prepevali. Omenjeno društvo se je o začetku leta 1838 popolnoma ustanovilo, in šteje zdaj 224 udov, ki so v ta namen združeni, da sleherni ob času bolezní ali druge silne potrebe gotovo pomoč in podporo dobi. Tako jih je bilo pretečeno leto 12 bolnikov oskerbljenih, izmed kterih so trije umerli. Izdala je družba zanje 471 gld. 58 kr. Bog daj še za naprej tej lepi družbi svoj blagoslov!

Iz Ljubljane. Te dni je popotval iz afrikanskega misijona domú gosp. Jožef Sonweber, brat iz servitovskega reda v Insbruku. Posebno pobožni mladeneč, ki je misijonu v treh letih z mnogoterim znanjem in še bolj z uterjeno bogoljubnostjo veliko dobrega storil, se je vernil, ker mu obnebeje ni dobro služilo; ker se je pa na potu zopet prav dobro popravil, je mogoče, da se zopet pozneje nazaj verne, ali pa saj v Jeruzalem v avstrijsko gostiše gre, kamor so ga zdaj domú gredočega vabili. — Le-tá je pravil, da v Selalu je za zdaj misijonski višji O. Abundio da Smarano, v Hartumu pa začasni provikar O. Fabijan Pfeifer, izversten Tirolec, ki se kaj dobro obnaša. Belo reko so sicer za zdaj pustili, blezo zavolj pomanjkanja pripravnega osebstva, ne menijo je pa popolnoma pustiti in zapustiti. — Od Janeza Klančnika, našega rojaka, je pravil, da je lani prišel z Bele reke, je svoje reči v Hartumu vravnal, tudi spoved in sv. Obhajilo opravil, dal za več ss. maš za svojo mater, po br. Sonweberji tudi v Jeruzalemu ss. maš najel. V Hartumu je plačal polovico dolga, ker neka reč se mu ni po sreči godila; da je pa njegovo premoženje dosti več vredno, ker ima 2 nilski barki v Hartumu, svojega vertuarja in brodarje, pa neko posestvo ob Beli reki, kamor se je nekako vel. serpana ali kimovca lanskega leta povernil na kupcijo. Kadar zopet v Hartum pride, morebiti v 1 ali 2 letih? bo prišel tudi v Evropo v svojo domačijo. Sonweber je Klančnika hvalil, da je prav dober in pošten kristjan. — Od zamurca Stanislava (Ljubljanskiga) je pripovedoval, da se Arabljanje in Zamurci prav radi k njemu zbirajo in zmiraj po njem vprašajo, da je zdaj prav modrega in spodbudljivega obnašanja, nar manj vsak mesec k spovedi in sv. Obhajilu gre; da ima njegova beseda, njegova postavnost in olikana obnaša in pa njegova lična telesna osebnost do Zamurcov in Arabov veliko moč. Mlad zamurec pri nekem tergovcu je Stanislava vidil v čedni obleki in moškem obnašanji, in je z njim govoril. Čez nekaj časa se v Damietu zopet vidita, in zamurski mladeneč Stanislavu pripoveduje: „Ti, zdaj sim tudi jest kristjan; dal sim se kerstiti.“ Toliko moč ima zgled domačinov zamurskih do njih rojakov. Torej vse prijatle zamurskega misijona serčno prosimo, naj molijo za Stanislava, da bi bil stanoviten v dobrem, čč. gg. duhovni naj ga blagovolijo pri sv. maši Bogu v ta

namen priporočevati, ker on ima take zmožnosti, da zamore — če tudi ne duhoven — za misijon silo veliko storiti. Bil je dozdej v Šelalu tolmač in učenik (govori namreč arabsko, talijansko, nemško, slovensko, — če ni že kaj preveč pozabil — tudi nekoliko latinsko, francosko in turško), zdaj pa so ga poslali v Hartum za učenika. Imeti mora zdaj kacih 16 ali 17 let. Tudi njegovo poslednje pismo kaže, da utegne biti vesela resnica, kar br. Souweber o tem zamurskem mladenču pripoveduje.

Cerkveno. „**VERTEC NEBEŠKI.**“ Za pobožne Slovence. Spisal Janez Volčič. Te bukvice so ravno natisnjene, ter se dobivajo pri bukvozezu Mat. Gerbrju. Ko je bil „Vert nebeški“ natisovan, ni mogla vanj vsa tvarina, de bi ne bil prevelik; torej so se ostale reči porabile, nekaj pa je iz „Verta“ vzetiga, in tako je iz „Verta“ postal „Vertec“, ki je prav pripraven za sleherniga kristjana. Obsega namreč: Jutranje in večerne molitve. Tri sv. maše. Zadnja za vboge duše v vicah z libero. Spovedne in obhajilne molitve, prav lepe. Sv. križev pot. Potem pa za srečno zadnjo uro in v čast Matere Božje za vsaki dan v tednu posebne molitve. Navadne litanije. Nasledva: „Ura Božja“, to je, kratek zapadek keršanskiga nauka, zlasti pripraven za šolarje, pa tudi za odrasene. Tudi je pridjano: Terpljenje Gospoda našiga Jezusa Kristusa po spisu čveterih evangelistov, in na zadnje še sedem in dvajset pesem. — Te bukvice so pripravne za šolske darila, Zato jih vis. čast. gosp. šolskim vodjem in katehetam lepo priporočujem; zlasti zavoljo tistih molitev v čast M. B. in zavoljo Ure Božje.

Janez.

Družba sv. Mohora je za leto 1863 več daril razpisala: 100 gld. za naj boljši izvorno pripovedko, naj rajši iz slovenskega življenja; če take ne bo, pa za naj boljši prestavo 50 gold.; — 30 gold. za naj boljši zgodovinsko, krajepisno ali narodopisno čertico; — 30 gold. za naj boljši natoroznanski ali gospodarski spis. (Bolj na tanko v „Prijatlu.“)

Iz stare Loke 16. rožnika. — V nedeljo 14. t. m., smo v stari cerkvi zadnjikrat „Te Deum“ zapeli. — Prečast. milostni gospod korar dr. Jan. Zlatoust Pogačar so poslednje slovesno opravilo imeli, pri katerim je cela versta duhovšine pričujoča bila. V ginljivim in podbudljivim govoru so gosp. govornik v iskreno besedo jemali slovó od stare cerkve, v obilnim številu zbrane poslušavce pa so k zahvali za vse v ti cerkvi prejete dobrote opominovali, jim srečo vošili k pričetju noviga velikanskiga dela, s katerim gotovo Bogu nar. lepši hvalo, in zahvalo dajejo, ter so dokazali, kako posebna in velika gnada je to za duhovnijane, de ravno oni so izmed toliko tukaj že minulih rodov v to od Boga odbrani, de bodo njemu, Narvikšimu, zidali tempelj, in kako de se naj te gnade v polni meri vdeležijo. Škoda, de z lepim, ven in ven jedrenim govorom bravecam ne moremo vstreči. Naj bi pač prečastiti, visokoučeni gosp. dohtar ga sami svetu priobčiti blagovolili! (Ali pa rajši vso bogato zbirko enacih govorov. Vr.)

V ponedelji-jutro na vse zgodaj se je neštevilno prostovoljnih delavcov iz domače in nekaj še celo iz sosednje fare zbralo, ki so potem, ko smo slovesno ss. zakramente v bližnjo kapelico prenesli, staro cerkev začeli razderati. V malo urah je bilo iz nje vse zneseno, notranja priprava, streha in strop; še tisti dan so jeli posipati staro že vse razrušeno zidovje.

Novo delo verlo napreduje. Čez 60 delavcov se živo giblje dan na dan okoli novozastavljeniga zidanja, ki videzno raste nakviško, le samo na enim mestu čaka vogelni glavni kamen še nizko pri tleh za vso faro veseliga dne 28. t. m., ko bodo premilostni škof sami se do nas blagovoljno potrudili ga blagoslovit. M.

Iz Teržica na Gorenskem 14. rožnika. Zeleti bi bilo, da bi se od č. g. J. K. v zadnjem listu „Zg. Danice“

stavljene vprašanja o sprevedu v praznik Kristusovega vnebohoda ne prezerle, ampak da bi se temeljito preiskovalo, jeli bil ta cerkveni obred kdaj po vsih cerkvah v navadi? — in zakaj se je sčasoma opustil? — Gotovo je, da se je kdaj bolj navadno obhajal, kakor dandanašnji, to nam priča ohranitev tega spreveda že v dveh krajih.

Vesele Šmarnice, kakor tudi tedenska pobožnost presv. Rešnjemu Telesu na čast, se je slovesno dokončala. Vsa-cemu pridnemu obiskovavcu veselih Šmarnic se gotovo nekako milo dela, ko se v pretekli mesec nazaj ozira in ne vidi več zalih cvetic in množine prižganih lučic, ki so Marijno podobo zalisale in prijetne večerne ure kaj lepo razsvitlovale. Mislim pa, da so si mnogoteri obiskovavci Njeno prijazno sliko ali podobo v svojem sercu na dom vzeli, jo tukaj v duhu gledajo ter se Materi Gospodovi v mile prošnje prav prijateljsko priporočajo. Blagor jim! S pravim serčnim veseljem zamorejo vsak dan ponavljati besede visoke pesmi: „Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te.“ (Vsa si lepa, prijateljica moja, in nobenega madeža ni na Tebi.)

Letina pri nas prav dobro kaže. Sadja in družih poljskih pridelkov bo obilo, če nam ga le ljubi Bog ohrani. Z Bogom!

Ivan T.

Od sv. Ane *). (Je li obožal gospod Bog?)

„Če ni več pobožnih ljudi na zemlji, zemlja ne rodi ne vina, ne žita, ne suhiga, ne zeleniga, ne kake druge reči. In s tem očitno dokažemo, de ves blagoslov tega sveta le po pobožnih ljudéh prihaja, če tudi ne hoté in ne vedé, kajti če več tacih na zemlji ni, ona tudi kaj dobriga več roditi ne zamore.“

Oca Bertold ratibonski v svojih misijonskih pridigah.

Tretji dan pretečeniga križeviga tedna se je, tako reči, vse terlo ljudstva po tistim vertu, na kteriga se vozijo Teržacani, če tudi ne hoté in ne vedé, od kodar se pa več ne vračujejo, kajti vverstijo jih tam k njihovim prednikom, ki po dokončanem pozemeljskim opravitu pričakujejo strašniga glasa „vstani spijoč! vstani od mertvih.“ (Ef. 5. 14.) — Mogel je pa biti pogreb kake prav imenitve gospé in dobrotnice, kajti večji del tih ljudi so bile ženske, če prav tudi moških je bilo obilno. Gotovo je ljubezen in hvaležnost to množico na omenjeno Božjo njivo pripeljala? Zna biti kteriga, večine pa resnično ne; kajti ni se vidilo solzice v nobenim očesu, ni se slišalo nar. manjšiga zdihljeja in pobožne molitve niso predirale oblakov in se verstile pred prestolam Vsemogočniga! Ali to oterpnjeno vedenje ni veljalo nobeni dobrotnici, temuč bila je sedmina za dobrotnika, ki je nek odpustil polovico dolga vsim svojim dolžnikom, — pa tudi ta milost ni zedinila množice na mestnim pokopališu, ampak samo „neizrečeno vesela novica“, de bo po dokončani sv. maši vsaka beraška oseba „šestdeset novih krajcarjev“ na roko dobila. (Nadjamo se pa, de je bila pozabila dobrotnikova zlahta, de je bil takrat križev teden.) Oh res! le redka „špenica“ se je znajšla tisti dan pri farni procesii, — pa je bila „špenica“ — in je tistiga, h kterimu brez nehanja vpijemo, de bi nam dal vsakdanji kruh, na pomoč klicala, de bi milostivo odvernill šibo, s ktero že več let kaznuje nesrečni kraj, med tem ko je samopridnost se poganjala za male vinarje. Se li to pravi: „Prosite, in se vam bo dalo; išite, in bote najšli; terkajte, in se vam bo odperlo. Zakaj slehern, kteri prosi, prejme, in kdor iše, najde, in kdor terka, se mu bo odperlo.“ (Luk. 11. 9, 10.) — Pa omeniti moramo še, de je vsa derhal brez vsiga darú, to je, s praznimi rokami bila zatirana domú, in to morebiti prav po naravnavi tistiga

*) Po naključji zakasnjeno.

vsemogočnega Boga, ki po svoji sveti volji obrača človeške misli in srca. De bi pa svojemu neblagimu djanju postavili popolnoma dostojni venec, so nekteri jeli še preklinjati! Pač so se pri tej priči pokazale v vsi svoji žalostni resnici besede sv. pisma: „Po njih sadu jih bote spoznali. Se li bere grozdje s teruja ali smokve z osata?“ (Mat. 7. 16.) — Ali pa morebiti nekdanji Bog ni več tudi dobrotljivi Bog? Ne ohrani li on vseh stvari? Kdo daje človeku živež, obleko, stanovanje, vse, cesar potrebuje; živalim njihovo hrano, rastlinam zemljo in vodo, solncu svetlobo in gorkoto; ljudem, živalim in rastlinam potrebniga zraka, de ne poginejo? On, dobrotljivi Oca, dá zemlji mokroto, rastlinam rast, žitu, vinski terti in drevesam cvetje in sad. Tako ob kratkim, dobrotljivi in usmiljeni gospod Bog, ki je vse stvaril, tudi vse ohrani, kakor sv. Duh govori: „Ni ga drugiga Boga, mem tebe, ki za vse skerbiš.“ (Buk. modr. 16. 9.) — In takiga Boga pozabi meseni človek! Njega, ki mu trume nebeskih duhov brez nehanja pojejo: „Svet si, svet si, svet si!“ zanemari pozemelski prah, in mu ne skaže dolžne časti! Pa morebiti je „obožal“ ta tako dobrotljivi in usmiljeni Bog (de šestdeset krajarjev več velja, kot obhod, pri katerim ga ravno njegovih darov prosimo.)? „Obožal“ On gospod vse obilnosti! — „Oboža“ le samo človek na duši in na telesu, in na pozemeljskim premoženji, kadar ljubezen do Boga zgine iz njegoviga srca. Zapisali smo pa te našimu sercu tako skeleče besede opiraje se prav na list, ki se križev teden bere in tako konca: „Kdor grešnika verne od njegove krive poti, bo rešil njegovo dušo smerti in pokril veliko število grehov.“ (Jak. 5. 20.) —

Iz Tersta. Sad pravega vérnega naprédka. Teržaški list „Djav.“ piše v št. 131 to-le dosti mikavno naznanilo: Gosp. Jožef Quajotto, Istrijan, nas je razveselil 1. t. m. s prav dolgim spisom od verskega naprédka v tem mestu, in zlasti od pobožnosti, ki so jo Teržacani v mescu majniku skazovali.... primorani smo pa le zgodovinski del iz njega posneti. — Pisavec oméni nar poprej verske vncemarnosti in razuzdanosti, ki je v sedanjem stoletji rodila tolike zmešnjave; potem popisuje tudi napredek v dobrem, ki se sredi viharjev leskece ko svitla zvezda, ki dobre sladko poterjuje, hudobne pa straši in béga. Med kraje, ki so se serčno deržali prave steze, šteje tudi Terst, mesto zvišeno katoliško. Nato svojo terditev dokazuje, nastevaje mnoge bogobjubne djana prečastitljivega Pastirja tega mesta in duhovne vladije, mil. gosp. Legata; vstanovljene cerkvene bratovšine; štiri novo zidane cerkve; vstave keršanske ljubezni; cerkvene olupševanja s pomočjo blagoserčnih darov od slavne mestne gosposke in od posameznih prebivaveev. Nadalje popisuje dela č. g. duhovnih očetov ali fajmoštrov: v stoljnici sv. Justa dela, ki spominjajo na dobrotno-t poprejšnjega fajmoštra, mlgsp. šhafa Dobrila, in sedanjega, prečast. korarja Batalia. Duhovnijski cerkvi Marije Device take naprave v vednem spominu hranijo neutrudeno skerblijvost in zasluge duhovnega očeta prečast. korarja Fleischer-ja. V cerkvi sv. Antona se je pod v. č. fajm. gosp. Hrovatinom dokončalo drago delo, 14 veličanskih podob križevega pota, in cerkev je bila zraven tega oskerbljena s ss. posodami in častitljivimi duhovskimi oblekami. Tudi bota dober spomin za seboj pustila vv. č. očeta; pri Devici Mariji Pomočnici g. dr. Glavina, in g. Dubrovič pri sv. Jakopu, ker zvesto skerbita za lepe cerkvene opravé. Potem pisavec razlaga tudi hvale, katero so Njih svetost papez razodeli nad teržaško pobožnostjo v svojih pismih (brevih) do mil. škofa, ter so ob enem blagoslovili vikšega pastirja s častitim duhovstvom vred, izverstnega bivšega mestnega župana g. Stefana Conti-a in vse verne Teržacane. — Zastran Smarnic pripoveduje, kako so se l. 1850 pričele v cerkvi Marije D. Pomočnice, in so se razširile ne le samo v druge mestne cerkve in učilnice, ampak tudi v sostoljnico kopersko in v druge srenje zedinjene škofije. V farni cerkvi Marije D. Pomočnice je imel jezuit prečast.

o. Francišk o vseh delavnikih ob 11 dopoldne in o praznikih ob 6 zvečer govor v italijanski besedi. Zjutraj pri sv. maši in popoldne pri blagoslovu je izbor dečkov o spremljanji z orglami prepeval. Pri sv. Antonu v novem mestu je bila vsak dan zjutraj ob 5 sv. maša s slovenskim petjem in orgljanjem, in ravno tako popoldne litanije; ob sredah in sabotah pa je bil govor v slovenski, in o večernih urah v laški besedi, v katerih sta se verstila č. g. duhovna Grubica, šolski vodja pri sv. Jakopu, in Bastjan, vodja glavne novomestne šole. Enako se je obhajalo tudi po družih cerkvah in osebnih moliših. Poslednji dan majnika je bilo po vseh cerkvah skupno sv. Obhajilo. Pri Marii D. Pomočnici so apostolski naslednik te škofije sami obhajali. Zvečer je bila zahvalna pesem. Cerkve so bile zmiraj z verniki napolnjene, med katerimi so bile naj imenitniši gospé teržaškega mesta. Spodbudin izgled je vsak dan dajala s svojo pravo pobožnostjo preslavna grafnja Molina iz kraljeve rodovine.

Iz Zagreba. Kmalo bo prišel čas, ko bodemo tukaj praznovali velik svetek, dan sv. Cirila in Metoda, kterima se je toliko Slovanom zahvaliti za prvo luč sv. vere, katero sta jim prižgala, in pa za prve besede milega nam materne jezika, v katerem sta pisala. Ta praznik, kakor je mende že znano, odločen je na 5. dan prihodnjega mesena, ter bo, kakor se čuje, z nenavadno slovesnostjo obhajjan. Kaj več o tem popisal bom, ko bodem vidil, kako bo. — Procesije sv. Rešnjega Telesa smo prav slovesno obhajali. Vreme bilo je ko navlašč za ta praznik lepo, da malokdaj tako; zatoraj je pa tudi obila množica ljudi spremljala Naj-svetejšega po mestu. Ali tudi pri nas ni manjkalo, kakor štovani dunajski dopisnik gospod — k — po domače pravi: zijal(ov). Ti morajo biti pri vsaki reči; zato pa tudi tako moško gledajo pobožnim ljudém v obraz, kakor bi reči hoteli: Glejte! mi smo zijali(a). Premilostivega našega kardinala smo sicer pri procesiji zavoljo njihove bolezní pogrešali *), ali vendar je bilo vse prav slovesno in ginljivo. — Hervatska gimnazijska mladost vadi se zdaj tudi po izgledu slovenskih dijakov, ter ima tudi svojo torbico, katero pa mladi „Rodoljub“ po svetu nosi. Slovenske „Torbice“ II. zvezek je tudi na svetlem **).

Razgled po keršanskem svetu.

Na Dunaji je 18. t. m. dopoldne ob 11 svitli nadvojvoda Karol Ludovik ko namestnik Nj. c. k. veličanstva deržavni zbor pričel.

V poznanski nadškofii bo terpelo sveto leto z navadnimi odpustki zavolj 1000letnice ss. Cirila in Metoda od današnjega dne, t. j., od 20. rožnika do 1. kimovca.

Monitore di Napoli 3. majnika od kervi sv. Januarja, ki je sterjena, pa se vsako leto čudežno staja, to

*) Sveto Resnje telo so nosili pri procesiji sv. Rešnjega telesa dan premilostivi naš škof, blagorodni gosp. Kralj. Pis.

***) Naj izrečemo o tej priliki dobroserčno misel, ki nas je prešinovala, pregledavši „Torbice.“ Prijazno je brati in viditi, kako mladega ognja iskre svigajo in vnamajo les in tudi ne mara kamnje sem ter tje. Hvale vredna je gorečnost za narod in njegovo oliko. Ali kakor oginjad predeleč sega, tako marsikterikrat tudi mlada kri. Ne menimo hudega, ako besedo rečemo, kakor mislimo, ker mladina se mora kerniti, in dobroserena — tudi rada dober nauk sprejme. Mislimo tedaj to-le: Ogibajte se, mladenči, tacih reči, ki po politiziranji dahnejo, ali se za take lahko razlagajo. Svojim učiteljem prizanasajte, pomnijoči četerte zapovedi Gospodove, da bo Vaše delo in življenje blagoslovljeno. Bodite moški in reči o neslanem ljubovanji naj Vam „Torbice“ ne skrunijo, bodi si pod kakorsnim koli imenom in naslovom. Tvarine naj se strinjajo z Vašim stanom in starostjo. Ničesar ne pišite, s čimur bi žalili Boga, ki Vam je tako lepe in drage zmožnosti dodelil. To so naše misli. — Iz ust moža, ki je prvi domorodec in ga vsi spoštuje, pa smo slišali ravnokar, da s poslednjima zvezkoma ne more zadovoljin biti, sta vse drugačnega duha kot so bile prve slovenske vaje, in da torej ne more svetovati, da bi se mladost na take reči narečevala. Vr.

le piše: „Včeraj je bila kri sv. Janvarija popolnoma stercena vzeta iz hraniša, kamor je bila zaklenjena 16. grud., v god njegovega patronstva. Proti poldnevni popoldne pride procesija do sv. Klare, kjer je bilo prav veliko tujcev in obilno število ljudstva. Precej se prično goreče prošnje duhovsta in glasne molitve ljudstva. Čez pol ure se začne kri deliti, in čez deset minut nadalje je zvonček naznanil čudež, kteremu je nasledovala zahvalna pesem, spremljana s polnim orkestrom in slovesnim zvonilom. Glas veselja se je neprevidoma zbudil v slehernih ustih, in vse je bilo naj globokejši ginjeno, vidivši novi dokaz Božje dobrote, ter so z enim glasom Boga hvalili. Proti osmém se je obhod vračal v stoljnico... Oči vse nezmerne množice po potih, pomoljih (balkonih), štacunah in oknih so bile obrnjene na predrage nosila, na kterih so bile posode s čudežno kervjo, in pa na sreberno dopersno podobo tega svetnika. Vse je bilo ginjeno in pretreseno. Stopljevanje kervi je bilo v začetku kakor velika oblica ali kugla, ki se je vse po malo topila, de je bila nazadnje vsa tekoča. O vrnitvi v stoljnico je bila kri zopet sosedena in je imela podobo gibljive oblice...“

Lešniki, jabelka in lesnika.

Kako so bili sv. Oče na svojem popotvanji po mali zvesti deželici sprejemani, dosti jasno naznanjajo besedice, ki so jih povernivši v Rim v Vatikanu izustili: „Dobri ljudje! Dobri otroci, ali vpili so (slavo-klice), de mi še vse zvoní po ušesih; ti dobri ljudje morajo pljuca od levov imeti.“ — V rimskih podzemeljskih pokopališih se o vsaki priliki kaj najde, kar služi v poterdovanje katoliške vere. Te dela in preiskovanja ima v roki zlasti vitez Rossi. V enem poslednjih naznanil se bere: „Pomniti je, da v pokopališih, po gosp. De Rossi v novo najdenih, je zlasti imenitna podoba Marije Device, kar dobro poterjuje, da to česenje (M. D.) se povrača na prve čase sv. Cerkve. Protestanti v Nemčiji se čudijo in stermé zavolj tako dragih verskih iznajdenj učenega katoličana.“ Tako se bere v naznanilu g. Disjordin-a do francoskega ministra očitnega uka. (Revue des sociétés savantes, fevrier 1858.) — Nekdanji Oglej, kakor se iz Gorice sliši, so našli, in zdaj išejo nekdanje mesto, kolikor bodo mogli, zrisati in na svitlo dati. Že je vodja ces. muzeja na Dunaji, g. Steinbüchel, zaznamnjal poglobitve pike, po kterih bi se utegnulo okrožje nekdanjega Ogleja določiti, in po prekopavah so natanko spoznali mirja ali zidine, ki so mesto 4 milje ali 4000 rimskih korakov na okrog obdajale. Zadeli so tudi na sledi vrat in stolpov, vodovodov, amfiteatra, žitnic, tempeljna, ki je bil posvečen dvanajsterim letnim malikom, ceste, ki v Rim pelje, grobov zunaj obzidja, in družih imenitnih poslopj. Našli so tudi ožji obzidje, ki ga je bil dal ocač (patriarh) Popone l. 1028 v mestno obrambo zidati, in še marsikaj družega. — Veči pogoriša in nesreče z ognjem pri posameznih ljudeh; obilni in strašno prederzni ropi in tatinstva; samomori in morije družih; rovarstva in prekucije po Laškem, Poljskem, Rusovskem; krivice kronanih glav; grozovitne vojske v Ameriki; skrivno rijenje freimavrarsko; macinstvo in garibaldiostvo; silno in neslišano preganjanje kristjanov v Avzii; mlačnost v dobrem in nekaka posebna sila, s katero si iše kraljestvo teme veljavo pridobiti; neki ogenj, ki vse posvetno z veliko naglico naprej žene in duhovnemu kraljestvu zadržke stavi; malo število vernih sere med olikanimi; veliko pertenje večih olikanih narodov, manj olikanim pravice kratiti, in kopernenje poslednjih po višji stopnji; sopirjenje satanovo zoper Božje kraljestvo; neslišane bogokletstva iz nezbožnih ust in velika razuzdanost celo neubrisanih obrazov; nekteri prečudni odpadki po Laškem: té in take znamenja bi utegnile biti svarila zastran nastopajoče še večji gnjusobe razdjanja, in pa budilo, da le tisti, kdor bo do konca stanoviten, bo zveličan. — „Hlas“

piše, da tudi mil. škof Strosmajer se s 6 bogoslovci v Velehrad napravljajo in se bodo ustanovili v Polešovicah pri ondodnem čast. duhovnem pastirji. — Severni tiger meni s tem poljsko rovarstvo utolažiti, da katoliške mnihe, častnike in druge obeša, strelja in kolje. Kapucinarju Konorski-mu je mende sam vikši škof Felinski pri poglavarji Konstantinu milosti prosil, pa nič ni pomagalo, ne usmiljeni razkolnik ga je dal obesiti! — V severno-amerikanskih derzavah postava pijance z zmesanimi ali norci v eno versto stavi. Pijanec, dokler se ne poboljša, dobi varha (irofa), in kerčmar, kteri mu dá piti, je kaznovan. V derzavi Ohio se je bil nedavno gostnik pregrešil zoper to postavo, ter je znanega pijanca upijanil. Pijanec domu pridši se skrega z ženo, in odsekal ji eno nogo. Kaj se zgodi? Nesrečna toži, in kerčmar ji je mogel plačati 5000 dolarov. — V Rosanu na Napolitanskem se je 2. t. m. pripetila ena, ki je vredna, da se zapiše. Vsak človek s človeškim nosom vé, da moški v ženske in ženske v moške samostane ne smejo hoditi brez posebnega privoljenja. Sodnik ondote okrajine pa je drugač mislil. Podá se s kancelirjem in drugimi v samostan sv. Klare, in — tebi nič, meni nič — hoče v kloster. Rekel je namreč, da hoče govoriti skrivnostno z nunami v njih prid. Pa tudi nune so drugač mislile, ki so dečmana komej pogovorile, da je z njimi govoril le pri omrežji v govorisu zraven cerkve. Kdo ugane, kaj je ta možak hotel? Govoril je z vsako posebej. začeni s prečnico, od prve pa do poslednje, in nobena druga ni mogla slišati, kar je kteri pravil. Bil je pa ta sodec „špicpartelj“ in je nune z vso silo svoje zgovornosti motil, da naj zapustijo klostersko zapertijo in se vernejo vsaka na svoj dom. Kakor si je nekdanj neverska gosposka z vsimi zvijačami prizadevala kristjane premotiti, tako je ta malopridnež nune motil, da bi svoje slovesne obljube prelomile. Koliko pa je mozie opravil? To je sam spoznal, ker precej po natezanji in izprasevanji je svojim prijateljem rekel, da se je odmahom od ondod vrnil, ker vidil je čversto stanovitnost cele občine samih mladih devic, ktere so imele sicer obraze posvečenih, pa so vender odgovarjale neprestrašeno, in da ni mogel tudi ne ene same pregovoriti, da bi jo bila pobegnula iz klostra. — Francoska vojna je 17. majnika mesto Puebla na Mexikanskem pridobila, in Francozje neki gredo proti glavnemu mestu. Vladarji Napoleonu za to dubitev sreča vošijo. — Res je, da Napoleon III. še nikjer ni bil tepen; res je pa tudi, de mexikanska vlada s svojim barbarskim ravnanjem zoper katoliško Cerkev ne more srečna biti v vojski. Da se pa Napoleonu tudi siba moči, kjer že bodi za to, kar je na Laškem grešil, ni treba nikomur prerok biti. — Nar večji bahači liberalci so dostikrat nar večji pedanti. Tega nar jasniši priča je nova Sardinja. Eua novih šolskih postav tirja, da iz vsake tvarine se mora vsak učenc nar manj pol ure dolgo vprašati in terpinčiti, tako da na obilnem vseučilišu bi za izprasanje vsih celo leto ne skezalo. V Modeni so menili učeniki in učenci, da jih le poprejšnja postava veže; ker jim je pa vmes ministerski daljnopisni ukaz drugo zasolil ter tudi njim novo postavo nadrobil, so jeli vseučilišniki rogoviliti, so stergali s stén vradne naznanila ter jih na dvorišu sežgali, in še druge „nevižnosti“ so počenjali, dokler jim poslanec Sardonini ni obljubil, da se bo ministerska naredba prenarcedila. Poredni ljudje natočevajo, pravi Armonia, da ministersstvo je to razsajanje ali demonstracijo vzrokovalo, da bi imelo pretvezo, male vseučiliša zapreti. — V Puebli so Francozje, mesto predobivši, v oblast dobili 25 generalov, 900 častnikov in 16.000 prostih vojakov. Napoleon ne meni s tem mexikanske vojske dokancati. Pravi pa nek francosk dopisevavec: „Od ene strani ni viditi, da bi bile ljudstva preveč vesele francoske pričujočnosti; ko bomo torej mexikansko vojsko premagali, nam bo stala še premagati za-merza ljudstva. To pa je neskončno težji rec.“ — Zastran poganjanja v prid Poljakov menijo na Francoskem, ako

Napoleon ne bo nič opravil z opomini do ruske vlade, da bo poslal brodovje v baltičsko morje na demonstracijo; ali da bo poljsko rovarstvo za vojskovavno oblast spoznal, ter bo Poljake tako podpiral, da si bodo svoje pravice sami izvojskovali. — „Armonia“ pravi: Ako bi bil car poslušal pritožbe sv. Sedeža v prid Poljcev, bi ne imel zdaj na herbtu poljskega rovarstva, ne na ramah diplomacije, in ne na glavi serda cele Evrope.

Abuna Soliman (Slavospév provikarju Knobleherju) se že natiska. Perva pola v popravo (korekturo) je bila že 2. t. m. g. Umeku na Dunaj poslana, pa je 18. t. m. še ni imel; tako hitro gre železnica na Dunaj!

Majnikove zvezdice.

II.

Mladost ni vselej modrost. To se skorej vsak dan vidi in sliši; in taka se je tudi meni pripetila. Nekoliko mladostne lahkomišljive, pa tudi razžaljena častizelnost me v tako zadrego pripravite, da sim skoraj ob tem, nad boljši prihodnostjo obupati. Pa vprašam pri tej priči: Kdo je srečen na svetu? — Pravijo, de tisti, ki v gnadi Božji živé. Te resnice gotovo nobeden ovreči ne more, in blagor se mu, kdor stanú gnade nikolj ni skalil. — Menijo drugi, de tisti, ki vsega dovolj imajo, karkoli le serce poželi. Ali sv. Duh jih zaverne: „Vidil sim vse, kar se pod solncem godi, in glej! vse je nečimernost.“ Mislijo pa modrejši, de tudi tisti so srečni, ki spoznajo, de so kdaj nesrečni bili, — in ta misel ni brez resnice; kajti sama skušnja nas uči, de slep rojen človek nima nikdar tako goreče želje, viditi obličje svojih ljubih staršev, rumeno solnce, prijazno luno, migljajoče zvezdice, pisane cvetlice, in pa druge neštevilne lepote Božjiga stvarjenja, kakor pa tisti, ki je po kaki nesreči vid zgubil. Pa tudi kdor nikoli bolan ni bil, ne zna ceniti dobrote telesniga zdravja, in kdor nikdar kaj grenkiga pokusil ni, gotovo ne vé, kaj de je sladko. — Jez pa sim bil svoje dni popolnoma nesrečen; kahal se je v meni strupen serd proti ljudém, in kar pa je še nar hujše — in se v tacih žalostnih okolišinah dostikrat zgodí. — „Boga moliti“ se mi ni nikakor dalo. V tej dušni temoti grem nekiga dne mem ljubljanske farne cerkve „Oznajenja Device Matere Marije pred mostam,“ kar me nek notranj nagib prešine in v omenjeno cerkev žene. Slušam, in pa s tako čutjo, kakor mornar, ki je v veliki nevarnosti, pa daljno luč zagleda. Stopim v cerkev in zdi se mi, de ko bolno detice tu pridem ljubeznjivo Mater v svoji bolezní pomoči prosit. Enak cestinarju v svetim pismu, poklekнем blizo velikih vrat, in obljube delam, prosim in — molim, kako dolgo, sam več ne vem; tega pa vender svoj živ dan ne pozabim, de ko spet vstanem in božjo vežo zapustim, menim, de sim ves preroben in se kmali tudi prepričam, de svet ni tako črn, kakor se mi je prej zdel. Upanje se mi spet v serce verne. V malo dnevih se moja osoda spremeni. Znani in neznani dobrotniki se oglašijo in me po svoji moči podpirajo. Bog je njih serca ganil, oblaki moje otožnosti zginejo in solnce moje prihodnosti mi spet tako prijazno zasije, de sim s serčno hvaležnostjo spoznati mogel, de moj Bog me ni pozabil in ne zapustil, in de je moja preblazena nebeska Mati zmiram čula nad menoj in za-me prosila. — Tako kviško Bog zmotenemu mladenču pomaga; tako delajo dobri starši, ko otroka za pogrešek ne iztirajo iz svoje hiše; tako tudi modri redniki, ki kakor dobri očetje zavolj pogreška ne razdenejo srečne prihodnosti svojih rejencov.

—v—

Drobtina.

Študent na šolskem oddihu *). Mladeneč iz vseučiliša v Pavii, poln duhovnih zmožnost in nar boljših

darov, pa ves nevérin, je bil pri svojih prijatlih in tovarših na šolskih praznikih na deželi. Neki večer je mnogotere nezbožne reči govoril brez strahú in sramožljivosti, in prederznil se je tudi neslišane preklinovanja bruhati zoper prečastitljivo Božjo Mater, neomadežano Devico. Strahú so stermeli pričujoči in se silo zavzemali, zlasti pa hišna gosposinja, ki ga je hotla kar berže odpraviti; vender pa se tiho, brez besedice, užaljeni umaknejo, vsak v svojo stanico, in prosijo Marijo Devico, de bi prizanesla temu zgubljenemu človeku. Zjutaj ob navadni uri ga ni iz sobe. Precej začnejo sumiti, se je kaj zgodilo; dva tovarša gresta v stanico, in — o strah, groza in sterjenje! — vidita ga v postelji mertvega, črnega kakor ogel. — O nesrečin mladenec! še le 22 lét je imel; njegova mati ga objokuje in se ne dáutolaziti, in ga po nočikliče, pa še ne vé vzroka njegove žalostne smerti! (Apologista di Modena.)

Dober nauk. Moj sin, moja hči! je rekel nekdo, vidita, kako vse prijetno je zdaj v spomladanskim času, kako lepo se cvetlice zdaj razcvetajo, in vijolice, kako prijetno dišijo; vse je lepo in prijetno; al ena žalost mene obdaja, moja otroka, ker vidim, da na svetu je vse po dvoje, in da je eno zoper drugo. Lej moj sin, in moja hči! zemeljske cvetlice se zdaj v svojem prijetnim duhu razprostirajo: so pa druge cvetlice v svojim zapopadku še cenejši, pa Bogú bodi potoženo, de one bodo zdaj mnogo jele umirati in ugasovati! — Veselje moje je, se o spomladi slednji dan, posebno o praznikih, po službi Božji sprehajati: — pa mnogokrat, sosebno po keršanskim nauku, sim naletel, kar me je groza: vidil namreč sim po zelenih travnikih mnogo trop ljudi, posebno mladih, in mislil sim si, kaj to mora pomeniti? Našel sim pa pri tem pogledu pametniga človeka, in ga vprašal: „Mož, kaj imajo pa tamle ljudje opraviti, znabiti kaj prodajajo?“ „O prodajajo, prodajajo, reče mož, blagó, katero je nar dražji — svojo zalo nedolžnost, za katero bi imele nar večí skerb imeti; ene izmed tamkej stoječih in sedečih so jo že davno po svetu pognale!“ Ko to slišim, rečem možu: „Kaj so ljudje, in zlasti mladenči in divice, tako brez strahú na svetu?“ „Niso ne, reče mož, brez strahú; klepetanja je veliko nad njimi, tode vse kar so z njimi počne, je nerodovitno; potem ko vidijo starši in višji, de ni koristi nobene se jeziti, jih pustijo, de po svojim nagnjenji živijo.“ Varita se tedaj moja ljuba otroka, pregrešnih tovarštev, bodita ob času počitka le domá, in godilo se vama bo vse dobro. M. T — č.

VABILO

na naročevanje

ZGODNJE DANICE.

Prosimo častite in prečastite bravce, kateri so samo za pol leta naročeni, naj blagovolijo naročilo hitro hitro obnoviti.

Zgodnja Danica velja:

Za pol leta po pošti	1 gold. 60 kr. n. dn.
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 30 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plače	20 „ „
Ako je treba napis prenarajati	15 „ „

Luka Jeran,
vrednik.

Jožef Blaznik,
založnik.

*) To pretresljivo dogodbo smo vzeli iz undan omenjenih bukvic „Casi che non sono casi,“ ki nam jih je dober prijatelj precej poslal iz Tersta, ko smo bili za nje v „Dan.“ poprosili. Prav hvaležni smo za to delce, v katerem je marsikako zernce, ki utegne tudi nar bolj terdi glavi napraviti, de ji po ušesih doni. Vred.